

Agenda Coalitieonderhandeling

Subtitel	Verkeer, openbare ruimte en klimaatadaptatie
Datum	09-05-2026
Tijd	14:00 - 15:00
Locatie	De Buorskip, Beetsterzwaag
Voorzitter	Maria le Roy

1 Presentatie

Bijlagen:

Presentatie Openbare Ruimte

2 Overdracht

2.1 Verkeer en vervoer

Programma 2 Verkeer en Vervoer richt zich op het creëren van een veilige en goed bereikbare gemeente. Het mobiliteitsplan Opsterland 2025-2035 – Feilich, tagonklik en ferbûn heeft eind 2025 ter inzage gelegen. Dit plan is opgesteld vanuit de gedachte dat mobiliteit bijdraagt aan leefbare en vitale dorpen. De vier speerpunten van het plan zijn bereikbaarheid waarborgen, verkeersveiligheid verbeteren, duurzame mobiliteit stimuleren en een toegankelijk mobiliteitssysteem. Het mobiliteitsplan moet nog worden vastgesteld door de raad.

2.1.1 Verkeer, vervoer en wegen

Opsterland is een gemeente met bovengemiddeld hoog autobezit en een sterke landbouwsector. In de landbouw worden de voertuigen steeds breder en zwaarder. Hierdoor neemt de druk op de infrastructuur en het verschil tussen de belangen van de verkeersdeelnemers toe. We willen onze inwoners en ondernemers optimaal faciliteren in hun mobiliteitsbehoefte. Dit vraagt om robuuste en veilige wegen die de continuïteit van het dagelijks verkeer én de agrarische bedrijfsvoering te waarborgen. Tegelijkertijd groeit de noodzaak om kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals fietsers en voetgangers, beter te beschermen en de leefbaarheid in dorpen te versterken. Het in stand houden en aanpassen van deze infrastructuur brengt echter forse en oplopende kosten met zich mee. Bovendien geldt dat wanneer we wegen toegankelijker maken voor het eigen verkeer, dit onbedoeld ook sluipverkeer aantrekt.

Wegcategorisering en strategische keuzes voor de toekomst

De visie vanuit het ontwerp mobiliteitsplan gaat uit van een heldere wegcategorisering als fundament voor toekomstbestendige mobiliteit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen wegen die primair gericht zijn op ontsluiting van percelen (erftoegangswegen, waar leefbaarheid en veiligheid centraal staan) en wegen die vooral dienen voor de vlotte afwikkeling van verkeer (gebiedsontsluitingswegen). In Opsterland zijn er echter ook veel wegen die een dubbelfunctie vervullen: ze combineren woonomgeving met een rol in de regionale bereikbaarheid. Deze menging van functies vraagt om een zorgvuldige afweging in ontwerp, beheer en investeringen.

Keuze: Waar ligt de balans tussen de bereikbaarheid voor auto's, landbouwverkeer en kwetsbare doelgroepen en de kosten om elke doelgroep

optimaal te faciliteren? In welke mate wilt u proactief maatregelen nemen om de wegen – passend bij de categorisering – in te richten of sluit u reactief aan op natuurlijke moment om maatregelen in het gepland onderhoud mee te nemen?

Duurzame mobiliteit

Verkeer en vervoer is in Opsterland verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de uitstoot van CO₂. Duurzame mobiliteit stimuleren we door een optimale laadinfrastructuur te faciliteren. De Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. (OVEF) gaat de laadpalen dit Europees aanbesteden. Dit vraagt de nodige investeringen.

Doorfietsroute Drachten – Heerenveen

Met de verdere realisatie van de doorfietsroute Drachten–Heerenveen zetten we een belangrijke stap in het versterken van de fietsnetwerkstructuur in dit deel van Fryslân. Naast de regionale doelstellingen voor een gesloten fietsnetwerk is het voor onze eigen gemeente bijzonder waardevol dat er nu ook vrijliggende fietsinfrastructuur in dit deel van de gemeente wordt aangelegd. Met name de dorpen Nij Beets, Luxwoude en Tijnje profiteren hiervan: voor de schoolgaande jeugd uit deze dorpen betekent dit een duidelijke veiligheidsverbetering waar we sterk aan hechten. Voor optimale verkeersveiligheid buiten de bebouwde kommen is een vrijliggend fietspad de meest veilige en toekomstbestendige variant. Dit vraagt op enkele locaties mogelijk om een beperkte aanpassing van particuliere percelen.

Keuze: In welke mate mag het individuele belang wijken voor de optimale verkeersveiligheid van onder andere fietsers?

Bijlagen:

Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan 2010

Ontwerp Mobiliteitsplan Opsterland 2025-2035

Gladheidbestrijdingsplan Opsterland - 'struie dêr't it moat' en 'net struie dêr't it kin' 2025

Beleidsplan verlichting gemeente Opsterland - Licht in de duisternis 2009-2014

2.1.2

Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in onze gemeente wordt door de provincie georganiseerd, waardoor de directe sturingsmogelijkheden voor de gemeente beperkt zijn. Toch blijft het van belang om als vaste gesprekspartner aan tafel te zitten en te blijven pleiten voor een gebiedsdekkend netwerk, ook richting de kleinere dorpen. Daarbij speelt Gorredijk, als grootste kern, een cruciale rol als regionale hub voor de ontsluiting richting Drachten en Heerenveen. Tegelijk is de vraag gerechtvaardigd of volledige dekking noodzakelijk is in een plattelandsgemeente met bovengemiddeld autobezit. De praktijk leert nu dat bussen regelmatig met nagenoeg geen passagiers rijden. In aanvulling op het lijndienstvervoer is de vraagafhankelijke Opstapper beschikbaar vanuit het provinciale openbaar vervoeraanbod. Er is momenteel geen deelvervoer in de gemeente Opsterland. In het ontwerp mobiliteitsplan wordt geconcludeerd dat de bereikbaarheid met het openbaar vervoer gelimiteerd is. Voor het oosten van de gemeente is specifiek de verbinding met Groningen belangrijk. Het is belangrijk om ruimte te creëren aan vraagafhankelijk, flexibel vervoer als aanvulling op het reguliere ov-netwerk. Deelmobiliteit, zoals deel-fietsen en -scooters, kan kansen bieden voor toerisme. Voor woon-werkverkeer zijn carpools en autodelen goede opties. In wijken met veel jongvolwassenen, zoals Gorredijk en Beetsterzwaag, kan een deelauto handig zijn.

Keuze: Welke rol ziet u voor de gemeente in het aanvullen van het lijndienstvervoer?

Lelylijn

Op dit moment is er nog geen besluit genomen over de aanleg van de Lelylijn. In

de voorbereiding kijken we voorlopig vooral naar de ruimtelijke kant van de opgave. Waar zou de spoorlijn kunnen komen te liggen? Hoe kan deze goed worden ingepast in het landschap? Waar zouden de stations in Heerenveen en Drachten kunnen komen, en hoe verbinden we die met het omliggende gebied? Specifiek voor Drachten speelt ook de vraag hoe de geplande groei van Smallerland – de ‘sprong over de A7’ – kan aansluiten op de ontwikkelingen in Opsterland, in het gebied ten zuiden van de A7. Over deze onderwerpen is goed contact met gemeente Smallerland.

2.2

Openbare ruimte

Opsterland is een groene plattelandsgemeente met een prachtig landschap. Sommigen noemen Opsterland zelfs het Groene Hart van Fryslân. Het landschap en de biodiversiteit staan echter wel onder druk door onder andere klimaatverandering, de landbouwtransitie en ruimtelijke ontwikkelingen. De opgave voor biodiversiteit en ecologie in de openbare ruimte van Opsterland kent spanningsvelden. Om de biodiversiteit te versterken is gedifferentieerd onderhoud nodig, waarbij we delen bewust verruigen en minder vaak maaien. Dit staat echter haaks op de wensbeelden van een aanzienlijk deel van onze vergrijzende bevolking, die in veel gevallen juist hechten aan nette, strak onderhouden gazons in de woonwijken.

Tegelijkertijd moeten we versterking op perceelniveau tegengaan om zowel de biodiversiteit als de klimaatopgave te ondersteunen, zonder de kwaliteit en levensduur van onze kapitaalgoederen aan te tasten. Een vergelijkbare spanningslijn speelt in het buitengebied, waar het behoud van natuurlijke duisternis vraagt om terughoudendheid in openbare verlichting, terwijl veel inwoners — mede vanuit een groeiend gevoel van onveiligheid — liever juist méér verlichting zien. Deze tegenstrijdige belangen vragen om zorgvuldige keuzes en een gedragen visie op de inrichting en het beheer van onze leefomgeving.

Bij de vaststelling van het Biodiversiteitsplan begin 2026 heeft de raad een motie aangenomen waarin het college wordt gevraagd om in 2026 de actualisatie van het Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte in 2026 aan de raad ter vaststelling voor te leggen.

Keuze: Welke (financiële) kaders geeft u mee voor het actualiseren van het nieuwe Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte?

Ook de bescherming van landschappelijke elementen valt onder de Omgevingswet. We hebben de landschapselementen op dit moment nog niet goed genoeg in beeld. Daarom worden de landschapselementen op dit moment in kaart gebracht in een landschapsbiografie. Op basis van de inventarisatie kunnen keuzes worden gemaakt over welke landschappelijke elementen we willen behouden, beschermen en versterken en op welke manier we dit willen organiseren.

Bijlagen:

Beeldkwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte 2021-2025

Biodiversiteitsplan Opsterland - Rûch is it nije kreas 2026-2036

Landschapsvisie Zuidoost Friesland 2018-2028

2.3

Klimaatadaptatie

De gevolgen van klimaatverandering stellen onze gemeente voor een groeiende reeks fysieke uitdagingen. Enerzijds krijgen we steeds vaker te maken met lange, droge periodes, wat vraagt om maatregelen om de bodem en onze leefomgeving weerbaarder te maken. Het langer vasthouden van water, bijvoorbeeld via bodemverbetering, natuur-inclusieve inrichting en slimme peilbeheermaatregelen, wordt essentieel om verdroging tegen te gaan. In het

veengebied brengt droogte bovendien specifieke risico's met zich mee: door krimp, inklinking en verdikking ontstaan verzakkingen die de kwaliteit en veiligheid van wegen en andere infrastructuur onder druk zetten. Anderzijds nemen ook de pieken in neerslag toe. Dit vraagt om peilverhoging en het verhogen van de bergings- en afvoercapaciteit, gecombineerd met weloverwogen keuzes: of we investeren fors in extra afvoercapaciteit, of we accepteren dat water bij extreme buien vaker tijdelijk op straat of in tuinen komt te staan. Deze opgaven staan niet op zichzelf; ze vragen om integrale afwegingen, regie, samenwerking met partners en een lange termijn aanpak om onze gemeente duurzaam, veilig en leefbaar te houden.

Keuze: Welke mate van risico op wateroverlast en droogte vindt u acceptabel en welke ambitie heeft u om deze risico's te verminderen?

Bijlagen:

Gemeentelijk Watertakenprogramma 2025-2029

3

V-lijst

Bijlagen:

V-lijst AI-overzicht Verkeer, openbare ruimte en klimaatadaptatie

V04 Bijlage 1 Oproep voor meer fietsgebruik - A

V04 Brief Tour de Force - Inzetten op meer fietsgebruik - A

V05 Brief Stichting Op de fiets - Gezonde fietscultuur voor jeugd - A

V09 Brief VHG - Groene en gezonde wijk - A

V19 Brief Groen en Handicap - Natuur zonder drempels - A

V21 Bijlage 1 Oproep Fietzersbond - A

V21 Brief Fietzersbond - Oproep fietsveiligheid - A

V22 Bijlage 1 Oproep Veilig Verkeer voor verkeersveiligheid - A

V22 Brief Veilig Verkeer Nederland - Verkeersveiligheid - A

V24 Bijlage 1 Input coalitieakkoord ANWB Wandelnet - A

V24 Brief Wandelplatform Fryslân - A

V31 Platform Slappe Bodem – Handreiking bodemdaling - A

V34 Brief ANWB - Mobiliteit - A

V66 Brief Rocov over openbaar vervoer - A